

Kuzu Büyütme

1

KUZU BÜYÜTMEDE İLK UYGULAMALAR

2

1. Ağız Sütünün verilmesi

Yeni doğan kuzuyu anasının emmeye bırakmadan önce meme ucundaki ilk damlalar alınır. Daha sonra anasını emmesine izin verilir. Anasını ememiyorsa meme başını bulmasına ve emişine yardımcı olunur. Kuzulamadan sonraki ilk günlerde koyunun verdiği süte Ağız sütü (kolostrum) denir. Ağız sütü mutlaka verilmelidir. Bu süt 3-5 gün süreyle salgılanır. Ağız tam bir besin maddesidir. Ayrıca içerdiği antikorlar (bağışıklık maddeleri) nedeniyle kuzularda bir süre hastalıklara karşı bir direnç oluşturur. Ağız sütü, kuzuyu hafif ishal (sürgün) de yapabilir. Bağırsaklardaki pisliği (mekonium) temizlemek gerekir. Bu pislik kuzuların gerisinde turuncu renkte bir dışkı olarak görünür.

KUZU BÜYÜTMEDE İLK UYGULAMALAR

2. Yakma

Kimi durumlarda, anası ölmüş kuzuların beslenmeleri ya da ikiz doğumlarda ana kuzuları besleyemez durumda ise kuzunun başka bir koyuna alıştırılması söz konusu olabilir. Bu işe yakma denir. Yakmada bir süre güçlük karşılaşılır. Güçlük daha çok koyundan gelir. Koyunun kuzuyu red etmemesi, kendi öz yavrusu imiş gibi kabul etmesi için başlıca şu işlemlere başvurulur;

- Kuzu ve yakılacak koyun dar bir bölmeye alınır. Bir süre sonra koyun kuzuya alışır ve emmesine izin verir.
- Koyunun sütü öksüz kuzunun başına, vücuduna ve kendi burnuna sürülür. Koyun kuzuyu kokladığında kendi yavrusu olduğunu sanır, yavruyu yadırgamaz.
- Ölü kuzunun postu öksüz kuzunun sırtına bağlanır.
- Koyunun yavrusu doğar doğmaz ölmüş ise koyunun sonu öksüz kuzuya sürülür.
- Koyunun kuyruk arkası öksüz kuzuya iyice sürülür ve kokusu yavruya sindirilir.

KUZU BÜYÜTME YÖNTEMLERİ

8

Kuzu Büyütme Yöntemleri

1. Doğal Büyütme

Doğal büyütmeye kuzuların doğumdan süttten kesime değin analarını emmeleri yanında kaliteli kaba yem ve yoğun yemle beslenerek büyütmeleridir. Doğal büyütmeye kuzular ya süttten kesilinceye değin analarıyla birlikte ağıl ve merada bulundurulur ya da süttten kesime kadar ağılda barındırılır, ancak analar meradan dönünce yanlarına bırakılır.

Otlakta kuzu büyütmeye, süttten kesim yaşı kuzuların gelişme durumuna ve meranın besleme kapasitesine bağlı olarak değişir. Süttten kesim yaşı ya da ağırlığı, yetiştirme yönüne de bağlıdır. Koyunların sağılmadığı ölkelerde ya da yerlerde kuzular 3-3.5 ay süreyle analarını emerler ve 30-35 kg süttten kesim ağırlığına ulaşabilirler. Bu dönemde aynı zamanda meranın durumu dikkate alınarak yoğun yem de verilebilir. Koyunların sağıldığı işletmelerde ise emiştirme süresi en fazla 1.5 - 2 ay sürer.

Göçer koyunculukta ise kuzuların büyütmeye sadece ana süttü ve meraya dayanır.

KOYUN BÜYÜTME YÖNTEMLERİ

2. Erken Sütten Kesme

Erken sütten kesme, kuzular için normal sayılan emiştirme süresinden önce sütten kesilmesi, ya da analarının yanından ayrılması işlemidir. Bu işleme başlıca iki ana amaç için başvurulur; Birincisi, yılda birden çok kuzulatma yapan ve koyunculunun daha çok kuzu üretimine yönelik olduğu işletmelerde koyunları sonraki koç katımına hazırlamaktır. Bu yüzden kuzular analarının yanından erken ayrılır, koyunların kuruya çıkması sağlanır ve daha sonra uygulanacak besleme düzeniyle aşım kondisyonuna getirilir. İkincisi ise kuzuların erken sütten kesimi ile süt üretimine (pazarlanabilen süt) kısa sürede geçmektir.

Erken sütten kesimde kuzular 1-1.5 aydan fazla emiştirilmezler. Koyun yetiştiriciliğinde yapılan çalışmalar, kuzuların 6 haftalık iken sütten kesilmesiyle birlikte hızla büyütölmelerinin olanaklı olduğunu göstermektedir. Bu konuyla ilgili daha ayrıntılı bilgi, "Koyunların Beslenmesi" bölümünde " Uygun Kuzu Büyütme ve Besi" kısmında verilmiştir.

KUZU BÜYÜTME YÖNTEMLERİ

3. Yapay Büyütme

Yapay büyütmeye, kısaca kuzuların ağız sütünü emdikten sonra analarının yanından ayrılarak büyütülmesi olarak tanımlanabilir. Bu yöntemin uygulamasında temel koşul, yapay besinlerle büyütmenin ekonomik olmasıdır.

Yapay büyütmeye üç evre (faz) vardır:

- Sıvı besinle besleme
- Sıvı besin + yoğun yemle besleme (Geçiş dönemi)
- Yoğun yemle besleme

Yapay büyütmenin ilk evresinde kuzular sıvı besinlerle beslenirler. Sıvı besin, ana sütteki besin maddeleri içeriği açısından benzer ya da eşdeğer olan, ancak ana sütünden daha ucuza sağlanabilen maddelerdir. Bunlar;

- Yapay süt,
- İnek ve/ya da keçi sütleri,
- İnek + koyun sütü, inek+keçi sütü ya da Koyun + keçi sütü karışımları olabilir.

14

KUZU BÜYÜTME YÖNTEMLERİ

16

4. Kalıntı Sütle Büyütme

Pazarlanabilen koyun sütü üretiminin önem kazandığı, bu açıdan erken süttten kesimin uygulandığı işletmelerde, hem erken kuzu kesiminin önlenmesi, hem de süt sağımına biran önce başlayabilmek için uygulanan bir yöntem de, kuzuların normal gelişmelerini tamamlayıncaya değin, makine ya da el ile sağımla koyundan alınamayan ve bu şekilde memede kalan sütle büyütülmesidir. Buna kalıntı sütle büyütme denir.

Yöntem başlıca iki şekilde uygulanabilir;

- Tek sağım + Bir öğün kuzu emiştirme
- Çift sağım + Emiştirme

KUZU BÜYÜTME YÖNTEMLERİ

Tek sağım + Bir öğün kuzu emiştirme

Kuzuların ağız sütünü 1-2 gün süreyle emmesinden sonra tek sağım + bir öğün kuzu emiştirme uygulamasına başlanır. Tek sağımdan sonra kuzular ana yanına bırakılır. Sağım sabah yapılıyorsa kuzular akşama değin analarının emerler ya da anaları mer'adan dönünce emişlerine izin verilir, sonra ayrılır. Sağım akşam yapılacaksa, koyunlar otlak dönüşü önce sağılır, sonra kuzular ana yanına bırakılır. Kuzular sabaha değin analarıyla birlikte kalabilirler. Ancak, koyunlar mer'aya çıkarılırken ayrılır. İkiz doğuran melez kültür ırklarında ya da yerli ırklarda bu yöntem uygulanabilir.

Çift sağım + Emiştirme

Bu yöntemde de kuzuların 1-2 gün süreyle ağız sütü emmelerine izin verilir. Daha sonra koyunlar sabah ve akşam sağılırlar. Sağımı takiben kalıntı sütü emmek üzere kuzular analarının yanına 20-30 dakika süreyle bırakılır. Bol sütlü ve genellikle tek doğum yapan koyunlarda bu şekil uygulanabilir.

